

K VÝKLADU DAŇOVÝCH, RESP. POPLATKOVÝCH PREDPISOV

Subjekty práva je prípustné zaťažiť daňovými, resp. poplatkovými povinnosťami len zákonom alebo na základe zákona (na rozdiel od ukladania iných povinností, ku ktorým môže dôjsť aj špecifickými prípadmi medzinárodných zmlúv a nariadení vlády). Ustanovenie čl. 59 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je vo svojej podstate ústavnou poistkou, účelom ktorej je znemožniť výkonnej moci (vláde a orgánom verejnej správy) ukladať fyzickým a právnickým osobám daňové, prípadne poplatkové povinnosti na základe vlastného uváženia s tým, že ukladanie takýchto povinností je výsadou zákonodarnej moci a môže k nemu preto dôjsť len zákonom alebo na základe zákona.

Výklad zákonov ukladajúcich fyzickým a právnickým osobám daňové a poplatkové povinnosti musí byť z povahy veci vždy reštriktívny a v pochybnostiach (pri možnosti viacerých výkladov) má prednosť taká interpretácia, ktorá je z pohľadu daňou či poplatkom zaťaženého subjektu výhodnejšia.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 362/2019 z 2. apríla 2020)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovcej a sudcu Petra Molnára vo veci ústavnej sťažnosti obchodnej spoločnosti Balance Centrum s. r. o., Orenburská 50, Bratislava, IČO 48 137 634, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Bukovinský & Chlipala, s. r. o., Svätoplukova 30, Bratislava, pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 16 CbPv 3/2019 a jeho uznesením zo 14. mája 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Balance Centrum s. r. o. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 16 CbPv 3/2019 a jeho uznesením zo 14. mája 2019 **p o r u š e n é b o l i**.

2. Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 16 CbPv 3/2019-286 zo 14. mája 2019 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :**I.****Argumentácia ústavnej sťažnosti**

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 362/2019-12 z 28. novembra 2019 bola prijatá na ďalšie konanie ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti Balance Centrum s. r. o., Orenburská 50, Bratislava, IČO 48 137 634 (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou Bukovinský & Chlipala, s. r. o., Svätoplukova 30, Bratislava, pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 CbPv 3/2019 a jeho uznesením zo 14. mája 2019.

2. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľka v replike z 31. januára 2020 a okresný súd vo vyjadrení z 20. decembra 2019 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že uznesením vyššieho súdneho úradníka okresného súdu č. k. 16 CbPv 3/2019-273 zo 4. apríla 2019 bolo zastavené konanie o žalobe sťažovateľky ako žalobkyne proti obchodnej spoločnosti S. (ďalej len „žalovaná“) o zdržanie sa neoprávnených zásahov do práv z ochranných známk, obchodného mena, o zdržanie sa nekalosúťažného konania, o odstránenie následkov protiprávneho konania a o poskytnutie primeraného zadostúčinenia v peniazoch, a to v časti týkajúcej sa zaplattenia primeraného finančného zadostúčinenia vo výške 15 000 €. Stalo sa tak z dôvodu nezaplattenia súdneho poplatku za túto časť žaloby.

4. Uznesením sudcu okresného súdu č. k. 16 CbPv 3/2019-286 zo 14. mája 2019 bola sťažnosť podaná sťažovateľkou proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka okresného súdu zamietnutá. Uznesenie bolo právnomu zástupcovi sťažovateľky doručené 21. mája 2019. Proti uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

5. Sťažovateľka tvrdí, že napadnutým uznesením boli porušené jej označené práva podľa ústavy, listiny a dohovoru.

6. Okresný súd požadoval zaplattenie súdneho poplatku z podanej žaloby tak podľa položky 1 písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov (ďalej len „sadzobník“), ako aj podľa položky 3 písm. b) sadzobníka. Kým sťažovateľka prvý požadovaný súdny poplatok nezaplatila, zatiaľ druhý uhradila.

7. Sťažovateľka je presvedčená, že v danom prípade na vyrubenie súdneho poplatku podľa položky 1 písm. a) sadzobníka neexistoval žiaden právny základ.

8. Položka 3 sadzobníka vymedzuje predmet súdneho poplatku slovami: „Zo žaloby o nároku z práv k obchodnému menu, ochranným známkam a označeniam pôvodu...“. Dôraz je potrebné klásť na úvodné slová „Zo žaloby“. Položka 3 je osobitnou položkou s osobitnou (pevnou) sadzbou vo vzťahu k položke 1. Na rozdiel od položky 1 nemá položka 3 žiadne poznámky, ktoré by umožňovali rozlišovať jednotlivé uplatnené nároky v rámci podanej žaloby. Akékoľvek zákonné nároky vyplývajúce z osobitných predpisov upravujúcich práva z ochranných známk (zákon č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon č. 506/2009 Z. z.“]) alebo k obchodnému menu (Obchodný zákonník) môžu byť v rámci žaloby uplatnené, avšak vždy je možné požadovať a vybrať len poplatok podľa položky 3 písm. b), ktorá je špeciálnou úpravou voči položke 1. Pritom je podstatné, že príslušné osobitné predpisy vyslovene priznávajú v prípade porušenia, resp.

ohrozenia práv k ochranným známkam či k obchodnému menu právo na primerané zadosťučinenie v peniazoch.

9. Sťažovateľka poukazuje pritom na uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 31 CbPv 3/2013-520 z 27. októbra 2015 (správne má byť sp. zn. 4 Cob 113/2015 z 27. októbra 2015, keďže sťažovateľkou uvedená spisová značka sa týka prvostupňového konania, pozn.). Podľa tohto uznesenia: „Predmetom konania je nárok žalobcu z práv k ochranným známkam, preto súd prvého stupňa správne aplikoval pre vyrubenie súdneho poplatku položku 3 písm. b/ sadzobníka súdnych poplatkov, kde je stanovený súdny poplatok pevnou sumou vo výške XXX,XX eura. Nesprávne však vyrubil súdny poplatok za každý nárok, ktorý je predmetom žaloby, pretože na rozdiel od položky 1 a poznámky 6 k tejto položke, ktorá priamo stanovuje spoplatnenie každého z nárokov, ktoré sú predmetom žaloby, položka 3 písm. b/ sadzobníka súdnych poplatkov nemá žiadne poznámky, z ktorých by vyplývalo, že takýto poplatok sa vyrubuje za každý z nárokov uplatnených žalobou podliehajúcou spoplatneniu podľa tejto položky. Podľa názoru odvolacieho súdu nie je možné poznámku 6 položky 1 sadzobníka súdnych poplatkov použiť aj na položku 3, pretože položka 1 sadzobníka súdnych poplatkov je základným, všeobecným ustanovením pre vyrubenie súdneho poplatku za návrh na začatie konania, ak nie je ustanovená osobitná sadzba a položka 3 sadzobníka súdnych poplatkov ustanovuje takúto osobitnú sadzbu okrem iného z návrhu na začatie konania z práv k ochranným známkam, pevne stanovenou sumou.“

10. Podľa sťažovateľky je vylúčené, aby neexistujúci právny základ súdneho poplatku všeobecný súd svojvoľne dopĺňal výkladom preferujúcim fiškálny účel zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), teda napĺňanie štátneho rozpočtu, ignorujúc pritom iné výkladové metódy jednoznačne potvrdzujúce neexistenciu právneho základu súdneho poplatku. Sťažovateľka dáva pritom do pozornosti ústavný rozmer ukladania poplatkových povinností v zmysle čl. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 59 ústavy.

11. K ústavnoprávnemu rozmeru vyberania súdnych (a iných) poplatkov sa ústavný súd vo svojej judikatúre vyjadril mnohokrát. Z posledného obdobia poukazuje sťažovateľka na nálezh sp. zn. I. ÚS 688/2016 z 18. júla 2018, podľa ktorého „K ustanoveniu daní a poplatkov môže v zmysle čl. 59 ústavy dôjsť len zákonom alebo na základe zákona. Len zákon môže vymedziť konkrétne náležitosti predmetného právneho vzťahu, v rámci ktorého vzniká na strane štátu právny nárok na daň či poplatok a na strane jednotlivca určitá tomu zodpovedajúca povinnosť. Analógia vo veciach daní a poplatkov v neprospech povinných subjektov týchto platieb nie je ústavne prípustná, keďže by tým priamo odporovala ústavnému princípu zákonnosti ukladania daní a poplatkov (čl. 59 ods. 2 ústavy). Ukladanie súdnych poplatkov, ktoré samo osebe predstavuje zásah do práva účastníka na súdnu ochranu (na spravodlivý proces), sa môže realizovať iba v zákonom jasne, určite a zrozumiteľne stanovenom rozsahu a obsahu; potreba reštriktívneho výkladového prístupu v súvislosti s ukladáním povinností platiť súdny poplatok vyplýva už zo samotnej povahy ústavnej možnosti ukladať poplatky.“

12. Sťažovateľka v sťažnosti podanej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka okresného súdu výslovne požadovala, aby sa zohľadnili známe ústavnoprávne limity pri výklade a aplikácii zákona o súdnych poplatkoch a jeho sadzobníka, a vyslovila názor, že všeobecný súd nie je oprávnený vo veciach poplatkov dotvárať či dopĺňať pozitívne právo podľa svojich predstáv, ale ani používať v tejto oblasti analógie. Je povinný v súlade s ústavou aplikovať jednoznačné a jasné znenie zákona o súdnych poplatkoch a v prípade pochybností zachovať

zdržanlivý postoj v prospech poplatníka. Poukázala aj na podstatnú skutočnosť, podľa ktorej si vyšší súdny úradník okresného súdu v odôvodnení uznesenia o zastavení konania protirečí, keď zdôrazňuje, že v položke 3 písm. b) sadzobníka je použitý výraz „nárok“ v jednotnom čísle (nie teda „nároky“ v množnom čísle), ale v súvislosti s položkou 3 písm. b) sadzobníka sa rozlišujú nároky vyčíslené v peniazoch a nároky, ktorých hodnotu nie je možné vyjadriť v peniazoch. Totiž v predmetnej žalobe boli uplatnené viaceré nepeňažné nároky (nárok zdržovací, ako aj nárok odstraňovací podľa § 8a ods. 1 zákona č. 506/2009 Z. z.). Okresný súd však vyrubil len jeden poplatok podľa položky 3 písm. b) sadzobníka. Je neprípustné, že okresný súd rozlišuje tam, kde nerozlišuje zákon. Kým v položke 1 sadzobníka zákonodarca výslovne rozlišuje nároky vyčísliteľné v peniazoch a nároky, ktorých hodnotu nie je možné vyjadriť v peniazoch, čomu zodpovedajú aj poznámky k tejto položke, žiadne obdobné rozlišovanie zákonodarca v prípade položky 3 sadzobníka nezaviedol. Sťažovateľka v podanej sťažnosti poukázala aj na to, že vyšší súdny úradník okresného súdu v odôvodnení uznesenia o zastavení konania na viacerých miestach zmätočne odkazuje na nesprávne ustanovenia zákona č. 506/2009 Z. z., čo spôsobuje nezrozumiteľnosť a nepreskúmateľnosť uznesenia.

13. V uznesení sudcu okresného súdu č. k. 16 CbPv 3/2019-286 zo 14. mája 2019, ktorým bola sťažnosť podaná sťažovateľkou zamietnutá, absentujú akékoľvek vlastné hodnotenia a zdôvodnenia rozhodujúcich skutočností. Sudca okresného súdu sa s poukazom na ustanovenie § 250 ods. 1 Civilného sporového poriadku obmedzil len na konštatovanie: „Nakoľko žalobca v sťažnosti neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by viedli k jej vyhovneniu, súd ju v zmysle § 250 ods. 1 CSP ako neodôvodnenú zamietol.“ Sťažovateľka považuje takéto „lakonické“ konštatovanie za neprípustné. Inštitút opravných prostriedkov ani prostriedkov procesnej nápravy (vrátane sťažnosti) neslúži primárne na uvádzanie nových skutočností, ale na realizáciu práva na spravodlivý proces, nota bene (a fortiori) v prípade, keď uznesenie o zastavení konania vydal vyšší súdny úradník, a nie zákonný sudca.

14. Sťažovateľka požaduje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č.k. 16CbPv/3/2019-286 zo dňa 14. mája 2019 porušené bolo.

II. Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica č.k. 16CbPv/3/2019-286 zo dňa 14. mája 2019 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.“

II.

Vyjadrenia okresného súdu a žalovanej, ako aj replika sťažovateľkyn

15. Z vyjadrenia žalovanej z 18. novembra 2019 doručeného ústavnému súdu elektronicky 19. decembra 2019 vyplýva, že podľa jej názoru uznesenie vyššieho súdneho úradníka okresného súdu č. k. 16 CbPv 3/2019-273 zo 4. apríla 2019 obsahovalo presvedčivé a dôkladné odôvodnenie právneho názoru, podľa ktorého bol sťažovateľke súdny poplatok za uplatnený nárok na zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia v zmysle položky 1 písm. a) sadzobníka tvoriaceho prílohu č. 1 zákona o súdnych poplatkoch vyrubený oprávnene. Keďže sťažovateľka nepredložila žiadne relevantné právne argumenty, s ktorými by sa už vyšší súdny úradník nevysporiadal, následné uznesenie okresného súdu č. k. 16 CbPv 3/2019-286 zo 14. mája 2019 o zamietnutí sťažnosti sa mohlo v súlade so zákonom obmedziť na potvrdenie správnosti sťažnosťou napadnutého uznesenia a skonštatovať správnosť jeho dôvodov. Keďže sťažovateľka súdny poplatok nezaplatila, konanie v časti nároku na zaplatenie

primeraného finančného zadost'učinenia v súlade so zákonom bolo zastavené. Sťažovateľka síce poukazuje na uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4 Cob 113/2015, z ktorého vyplýva opačný názor, opomenula však zmieniť, že táto právna otázka už bola riešená i v rámci rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), konkrétne v uznesení sp. zn. 6 Obo 246/2007 z 11. decembra 2008. Konanie sa týkalo okrem iného návrhu na zákaz používania ochranných známk a nároku na zaplatenie primeraného finančného zadost'učinenia. Najvyšší súd pri rozhodovaní o odvolaní voči uzneseniu o vyrubení súdneho poplatku uviedol: „Žalovaný namietol výšku vyrubeného poplatku. Súd prvého stupňa postupoval v zmysle Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí nedeliteľnú súčasť zákona o súdnych poplatkoch č. 71/1992 Zb. v znení zmien a doplnkov, a to pol. 3 písm. b) z práv k obchodnému menu, ochranným známkam a označeniam pôvodu – 4 000,- Sk a za nemajetkovú ujmu (pozn.: v skutočnosti primerané zadost'učinenie) vo výške 1 000 000,- Sk – 5 % z ceny predmetu konania, t.j. 50 000,- Sk, celkom predstavuje výška súdneho poplatku 54 000,- Sk. Odvolací súd konštatoval, že výška súdneho poplatku stanovená súdom prvého stupňa je správna.“ Znenie relevantných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch, z ktorého vychádzal najvyšší súd, a aktuálne znenie sú v podstate (s výnimkou sadzieb) totožné. Preto treba závery najvyššieho súdu považovať v plnej miere za použiteľné i v súčasnosti. Žalovaná poukazuje aj na to, že uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 246/2007 z 11. decembra 2008 bolo preskúmané aj ústavným súdom, ktorý uznesením č. k. III. ÚS 174/09-13 zo 16. júna 2009 podanú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

16. Z vyjadrenia predsedu okresného súdu sp. zn. Spr 4017/19 z 20. decembra 2019 doručeného ústavnému súdu elektronicky 23. decembra 2019 vyplýva, že pripája vyjadrenie zákonného sudcu okresného súdu, na ktoré poukazuje bez ďalšieho doplnenia. Z pripojeného vyjadrenia zákonného sudcu okresného súdu z 19. decembra 2019 možno zistiť, že výzva na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 830 € bola v súlade so zákonom a z tohto dôvodu považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú.

17. Z repliky právneho zástupcu sťažovateľky z 31. januára 2020 doručenej ústavnému súdu elektronicky toho istého dňa vyplýva, že vyjadrenie predsedu okresného súdu (resp. zákonného sudcu okresného súdu) je len stručným zosumarizovaním procesného vývoja sporu s odkazom na dôvody uvedené v uznesení zo 4. apríla 2019. Keďže okresný súd neuviedol žiadne nové argumenty, sťažovateľka nemá k čomu zaujať stanovisko a v celom rozsahu odkazuje na argumentáciu podanej ústavnej sťažnosti. Pokiaľ ide o vyjadrenie žalovanej, toto obsahuje niekoľko nových argumentov, ktoré sa v prevažnej miere zakladajú na existencii uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 246/2007 z 11. decembra 2008 a nadväzujúceho uznesenia ústavného súdu č. k. III. ÚS 174/09-13 zo 16. júna 2009. Podľa názoru sťažovateľky tieto nové argumenty nijakým spôsobom nespochybňujú dôvodnosť ústavnej sťažnosti. Predovšetkým, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 246/2007 z 11. decembra 2008 vo vzťahu k výkladu a k aplikácii správnej položky sadzobníka (a teda správne určenej výšky súdneho poplatku) neobsahuje vôbec žiadne argumenty. Najvyšší súd v tomto smere len jednoducho zopakoval závery prvostupňového a odvolacieho súdu, nijako ich nevyhodnotil, len súhrnne uzavrel, že najvyšší súd s poukazom na už uvedené skutočnosti napadnuté uznesenie potvrdil. Takéto rozhodnutie najvyššieho súdu sa podľa názoru sťažovateľky nedá v otázkach významných pre rozhodnutie o ústavnej sťažnosti považovať za relevantné, resp. za judikát. Nie je vôbec zrejmé, akými výkladovými postupmi sa najvyšší súd riadil a čo pritom považoval za podstatné. Už vôbec nemožno hovoriť o ustálenej rozhodovacej praxi, ktorá by mohla byť právne významná pre aplikačnú prax všeobecných súdov. Navyše, zákonná úprava, resp.

znenie sadzobníka bolo výrazne odlišné v čase rozhodujúcom pre spor, v ktorom bolo uznesenie najvyššieho súdu vydané, a to v porovnaní so znením sadzobníka aplikovaným okresným súdom v tejto veci. Tieto odlišnosti sa netýkajú len znenia položky 1 písm. a) a položky 3 písm. b) sadzobníka (ktoré vo svojom vyjadrení žalovaná označuje v podstate za totožné s výnimkou sadziieb). Dôležitá a zásadná odlišnosť spočíva v tom, že dnešná poznámka 6 k položke 1, ktorá je podľa názoru sťažovateľky významná pre rozhodnutie o ústavnej sťažnosti, vôbec nefigurovala v znení spoločných poznámok k položkám 1 a 2. Aj s poukazom na tieto dôvody je sťažovateľka presvedčená, že jej ústavná sťažnosť je dôvodná a došlé vyjadrenia nie sú spôsobilé tento fakt spochybniť.

III.

Ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutia

18. Z uznesenia vyššieho súdneho úradníka okresného súdu č. k. 16 CbPv 3/2019-273 zo 4. apríla 2019 vyplýva, že ním bolo konanie o žalobe sťažovateľky v časti o zaplatenie primeraného zadost'učinenia vo výške 15 000 € zastavené.

Podľa konštatovania vyššieho súdneho úradníka okresného súdu sa sťažovateľka žalobou doručenou 15. februára 2019 domáhala okrem iných nárokov aj zaplatenia primeraného zadost'učinenia vo výške 15 000 €. Na základe výzvy na zaplatenie súdneho poplatku adresovanej právnomu zástupcovi sťažovateľky, a to v sume 261,50 € podľa položky 3 písm. b) sadzobníka v spojení s ustanovením § 6 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch a v sume 830 € podľa položky 1 písm. a) sadzobníka v spojení s ustanovením § 6 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, sťažovateľka v určenej 10-dňovej lehote zaplatila súdny poplatok len v sume 261,50 €.

Podľa názoru vyššieho súdneho úradníka okresného súdu v prípade nároku, v ktorom ide o uplatnenie práva z titulu ochrany známky vyplývajúceho z ustanovenia § 8 ods. 4 zákona č. 506/2009 Z. z., sadzobník ustanovuje osobitnú sadzbu 331,50 € v položke 3 písm. b). V prípade nároku, v ktorom ide o primerané zadost'učinenie v peniazoch, tento taktiež vyplýva z uvedeného zákonného ustanovenia, avšak vo svojej podstate ide o nárok na zaplatenie peňažnej sumy. Z ceny predmetu konania, teda keď predmet konania možno vyčíslíť v peniazoch, sa vo všeobecnosti platí súdny poplatok podľa položky 1 písm. a) sadzobníka, pokiaľ nie je ustanovená iná sadzba. Sadzobník upravuje odlišné sadzby súdneho poplatku v položkách 5 písm. a) (1,2 % zo speňaženej sumy konkurznej podstaty), položka 5 písm. b) (0,2 % z výťažku zahrnutého do čiastočného rozvrhu výťažku zo všeobecnej podstaty), položka 6 písm. b) (1 % alebo 3 % z predmetu vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov), položka 7b písm. b) (3 % z uplatnenej nemajetkovej ujmy v prípade ochrany osobnosti), položka 7d písm. b) (3 % z uplatnenej nemajetkovej ujmy vo veciach súvisiacich z porušenia zásady rovnakého zaobchádzania), položka 8 (2 % z ceny predmetu konania pri návrhu na určenie, zvýšenie, zníženie alebo zrušenie výživného medzi manželmi, príspevku na výživu rozvedeného manžela a vyživovacej povinnosti medzi ostatnými príbuznými), položka 15 (2 % z hodnoty predmetu konania v medzinárodnom obchodnom styku, o vykonanie úkonu súdom alebo z prvého návrhu na neodkladné opatrenie v tomto konaní), položka 18a písm. a) (0,2 % z čistej hodnoty dedičstva presahujúceho 9 958 €) a položka 18a písm. b) (1 % z čistej hodnoty dedičstva v prípade novoobjaveného majetku). Z uvedeného vyplýva, že v každom prípade, keď je predmetom konania zaplatenie peňažnej sumy, ustanovuje sadzobník súdny poplatok vypočítaný ako percentuálna sadzba z ceny predmetu konania. Naopak, sadzobník určuje poplatok pevnou sumou len v prípadoch, ak cenu predmetu

konania nie je možné vyčísliť v peniazoch. Hlavným účelom uvedeného spôsobu výpočtu súdneho poplatku je skutočnosť, že v prípade úspechu v konaní o zaplatenie peňažnej sumy získa žalobca exekučný titul na zaplatenie ním požadovanej sumy, ktorá môže dosahovať rôznu výšku. V pomernej sume preto musí žalobca uhradiť súdny poplatok tak, aby tento nebol vzhľadom k požadovanej sume neprimerane vysoký alebo nízky.

Sťažovateľka argumentuje tým, že predmetom konania je len nárok vyplývajúci z práv k ochrannej známke, teda že celý predmet konania spadá pod položku 3 písm. b) sadzobníka. Nárok na primerané zadost'učinenie v peniazoch je nárokom z práv k ochrannej známke, avšak takýmto nárokom je aj právo na vydanie bezdôvodného obohatenia alebo náhradu škody, s ktorými zákon č. 506/2009 Z. z. v ustanovení § 8 ods. 4 a 5 výslovne počíta. Aj z uvedených nárokov sa platí súdny poplatok určený podľa položky 1 písm. a) sadzobníka vypočítaný percentuálnou sadzbou z požadovanej sumy. V opačnom prípade by mohlo prebiehať konanie o zaplatenie ľubovoľne vysokej peňažnej sumy s nepomerne nízkym zaplateným súdnym poplatkom. V predmetnej veci by sa sťažovateľka „zadarmo“ dostala k exekučnému titulu na sumu 15 000 €. Takýmto postupom by nebola naplnená jedna zo základných funkcií súdneho poplatku, a to uhradzovacia funkcia sledujúca fiškálny záujem štátu.

Keďže v prípade žaloby o nároku z práv k ochranným známkam požadujúcej peňažné plnenie zákon osobitnú sadzbu určenú percentom z uplatnenej sumy neustanovuje, je potrebné ju vypočítať podľa všeobecnej položky upravujúcej výpočet súdneho poplatku z ceny predmetu konania, teda podľa položky 1 písm. a) sadzobníka v sadzbe 6 % z požadovanej sumy 15 000 € a s uplatnením ustanovenia § 6 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, teda v sume 830 €.

V závere treba uviesť, že aj v prípade, ak by sa z akéhokolvek nároku vyplývajúceho z práv k ochranným známkam (teda aj z nároku na peňažné plnenie) platil súdny poplatok podľa položky 3 písm. b) sadzobníka, musela by sťažovateľka zaplatiť súdny poplatok v uvedenej výške aj zo žaloby v časti o zaplatenie 15 000 €. Keďže v položke 3 písm. b) sadzobníka je použité jednotné číslo (zo žaloby „o nároku...“), je zjavné, že sa súdny poplatok platí za každý uplatnený nárok vyplývajúci z práva k ochrannej známke.

Keďže sťažovateľka zo žaloby v časti o zaplatenie primeraného finančného zadost'učinenia nezaplatila žiadny súdny poplatok, bolo potrebné konanie v tejto časti v súlade s ustanovením § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch zastaviť.

19. Z uznesenia sudcu okresného súdu č. k. 16 CbPv 3/2019-286 zo 14. mája 2019 vyplýva, že ním bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľkou proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka okresného súdu č. k. 16 CbPv 3/2019-273 zo 4. apríla 2019.

Podľa názoru sudcu okresného súdu, keďže sťažovateľka v podanej sťažnosti neuviedla žiadne nové skutočnosti, ktoré by viedli k jej vyhoveniu, bola sťažnosť v zmysle ustanovenia § 250 ods. 1 Civilného sporového poriadku ako neodôvodnená zamietnutá.

IV.

Relevantná právna úprava

20. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

21. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

22. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

23. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

24. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

25. Podľa položky 1 písm. a) sadzobníka zo žaloby alebo z návrhu na začatie konania, ak nie je ustanovená osobitná sadzba, z ceny (z úhrady) predmetu konania alebo z hodnoty predmetu sporu sa platí poplatok vo výške 6 %, ale najmenej 16,50 €, resp. najviac 16 596,50 € a v obchodných veciach najviac 33 193,50 €.

26. Podľa položky 3 písm. b) sadzobníka zo žaloby o nároku z práv k obchodnému menu, ochranným známkam a označeniam pôvodu sa platí poplatok vo výške 331,50 €.

V.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie veci ústavným súdom

27. Sťažovateľka je presvedčená, že vzhľadom na znenie položky 3 sadzobníka v spojení so znením položky 1 písm. a) sadzobníka na vyrubenie súdneho poplatku podľa položky 1 písm. a) sadzobníka neexistoval žiaden právny základ. Znamená to, že okresný súd súdny poplatok nevyrubil správne, resp. sťažovateľka súdny poplatok zaplatila v správnej výške, keď ho uhradila v sume zníženej o čiastku podľa nej okresným súdom neprávom vyrubenú, čo v konečnom dôsledku vedie k záveru, že čiastočné zastavenie konania pre nezaplatenie časti vyrubeneho súdneho poplatku znamenalo porušenie jej označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru. Podľa názoru sťažovateľky je vylúčené neexistujúci právny základ súdneho poplatku svojvoľne dopĺňať extenzívnym výkladom preferujúcim fiškálny záujem štátu. Opiera sa pritom o nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 688/2016 z 18. júla 2018 (pozri body 7 až 11).

28. Predseda okresného súdu považuje uznesenie okresného súdu o zastavení konania zo 4. apríla 2019 v spojení s uznesením okresného súdu zo 14. mája 2019 o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu zo 4. apríla 2019 vo všetkých ohľadoch za správne a vyčerpávajúce a trvá na argumentácii tam uvedenej (pozri bod 16 v spojení s bodom 18 a 19).

29. Žalovaná považuje uznesenie okresného súdu zo 4. apríla 2019 v spojení s uznesením zo 14. mája 2019 za presvedčivé a dôkladne odôvodnené. Poukazuje zároveň na precedентné uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 246/2007 z 11. decembra 2008 (pozri bod 15).

30. Podľa čl. 13 ods. 1 ústavy povinnosti možno ukladať

a) zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd,

b) medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 4, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo

c) nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

31. Podľa čl. 59 ods. 2 ústavy dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona.

32. „Dane a poplatky predstavujú ústavne aprobované obmedzenie práva vlastniť majetok, pričom ich prostredníctvom sú zabezpečované príjmy štátneho rozpočtu, ktoré sú nevyhnutným predpokladom na to, aby štát mohol efektívnym spôsobom plniť svoje úlohy. Základný pojmový rozdiel medzi nimi spočíva v tom, že kým zmyslom daní je alokácia peňažných prostriedkov na plnenie verejných úloh verejnoprávnymi subjektmi bez toho, aby tomu zodpovedalo ekvivalentné protiplnenie, v prípade poplatkov je peňažná platba chápaná ako istý ekvivalent činnosti orgánu štátu alebo iného verejnoprávného subjektu.

Analógia vo veciach daní a poplatkov v neprospech povinných subjektov týchto platieb nie je ústavne prípustná, keďže by tým priamo odporovala ústavnému princípu zákonnosti ukladania daní a poplatkov. Potreba reštriktívneho výkladového prístupu v súvislosti s ukladáním povinnosti platiť súdny poplatok vyplýva už zo samotnej povahy ústavnej možnosti ukladať poplatky.“ (nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 688/2016 z 18. júla 2018 uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 29/2018).

33. Z pohľadu ústavného súdu možno vo všeobecnej rovine konštatovať, že subjekty práva je prípustné zaťažovať daňovými, resp. poplatkovými povinnosťami len zákonom alebo na základe zákona (na rozdiel od ukladania iných povinností, ku ktorým môže dôjsť aj špecifickými prípadmi medzinárodných zmlúv a nariadení vlády). Ustanovenie čl. 59 ods. 2 ústavy je vo svojej podstate ústavnou poistkou, účelom ktorej je znemožniť výkonnej moci (vláde a orgánom verejnej správy) ukladať fyzickým a právnickým osobám daňové, prípadne poplatkové povinnosti na základe vlastného uváženia s tým, že ukladanie takýchto povinností je výsadou zákonodarnej moci, a môže k nemu preto dôjsť len zákonom alebo na základe zákona.

34. Inými slovami, možno konštatovať, že výklad zákonov ukladajúcich fyzickým a právnickým osobám daňové a poplatkové povinnosti musí byť z povahy veci vždy reštriktívny a v pochybnostiach (pri možnosti viacerých výkladov) má prednosť taká interpretácia, ktorá je z pohľadu daňou či poplatkom zaťaženého subjektu výhodnejšia.

35. Zo vzájomného porovnania znenia položky 1 písm. a) a položky 3 písm. b) sadzobníka vyplýva, že možnosť aplikácie položky 1 písm. a) sadzobníka je viazaná na podmienku, že nie je ustanovená (neexistuje) osobitná sadzba vyplývajúca z položky 3 sadzobníka. Ak je totiž takáto osobitná sadzba ustanovená, potom aplikácia položky 1 písm. a) sadzobníka neprichádza do úvahy. Na tomto závere nemôže nič meniť skutočnosť, že uvedené ustanovenia je možné extenzívnym výkladom interpretovať aj tak, ako to urobil okresný súd, teda v zjavný neprospech sťažovateľky ako subjektu zaťaženého poplatkovou povinnosťou. Takáto interpretácia je totiž vzhľadom na čl. 13 ods. 1 písm. a) a čl. 59 ods. 2 ústavy ústavne nekonformná.

36. Z uvedených dôvodov preto uznesením okresného súdu č. k. 16 CbPv 3/2019-286 zo 14. mája 2019 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

37. Podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody.

38. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

39. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

40. Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 16 CbPv 3/2019-286 zo 14. mája 2019 a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania a záver

41. Keďže úspešná sťažovateľka náhradu trov konania nepožadovala, nebolo ani potrebné o nej rozhodovať.

42. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

43. Vzhľadom na čl. 133 časť vety pred bodkočiarkou ústavy, podľa ktorej proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.